

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 249
van **FILIP BRUSSELMANS**
datum: 4 maart 2020

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Bedreigd onroerend erfgoed - Volkscafés

Volkscafés maken ontegensprekelijk deel uit van de Vlaamse cultuur en het onroerend erfgoed. In het verleden werden zowel vanuit Onroerend Erfgoed als vanuit het departement Cultuur initiatieven genomen om de zorgplicht met betrekking tot dit unieke stukje erfgoed onder de aandacht te brengen. Ik denk hierbij onder meer aan het project 'Hart voor volkscafés' dat in 2008 en 2009 werd uitgevoerd door Volkskunde Vlaanderen. LECA - het Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag - en rechtsopvolger Histories houden zich al een tijd bezig met dit merkwaardige aspect van de volkscultuur. Dit is terecht aangezien de volkscafés zo snel verdwijnen dat ze in hun voortbestaan worden bedreigd.

In het verleden werd onder meer de frietkotcultuur erkend als belangrijk immaterieel cultureel erfgoed. Intussen zijn een aantal panden, waarin een historische volksherberg gevestigd is, beschermd. Deze bescherming heeft echter vaker met het pand an sich te maken dan met de invulling die het kreeg. De tijd dringt inmiddels, daarom graag volgende vragen.

1. Is de minister van plan om initiatieven te nemen of te steunen die het erkennen, in stand houden en het borgen van volkscafés mogelijk maken? Zo ja, hoe denkt hij dit te realiseren?
2. Indien de minister niet zou willen ingaan op de vraag naar het erkennen, in stand houden en borgen van volkscafés had ik graag vernomen waarom hij dit niet wenst te doen?

ANTWOORD

op vraag nr. 249 van 4 maart 2020

van **FILIP BRUSSELMANS**

1. Als minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed kan ik weinig initiatieven nemen om de sfeer of functie van een volkscafé te borgen. Voor zover dat als immaterieel erfgoed kan worden beschouwd behoort dat tot de bevoegdheden van de minister-president die bevoegd is voor Cultuur. Ik kan hoogstens volkscafés die erfgoedwaarde bezitten laten inventariseren, vaststellen en beschermen. Welke functie de eigenaar vervolgens geeft aan dat gebouw of welke sfeer hij of zij daar wil brengen is de verantwoordelijkheid van die eigenaar.

In de beleidsnota Onroerend Erfgoed 2019-2024 wil ik dat het beschermde bestand in Vlaanderen wordt geëvalueerd. Het agentschap zal in dit onderzoeksproject ook het beschermd bouwkundig erfgoed thematisch doorlichten. Na deze evaluatie, zullen enkel die panden worden beschermd die duidelijk aantoonbare hiaten in het beschermd bestand in Vlaanderen invullen. Indien het thema volkscafés uit deze evaluatie naar boven komt als een aantoonbaar hiaat in het beschermde bestand in Vlaanderen, kan hier verder op ingezet worden. Momenteel is deze afweging nog niet gemaakt.

Het agentschap heeft meegewerkt aan de publicatie "Volkscafés. Vrouwentongen en Mannenpraat", op initiatief van FARO uitgegeven in 2009. Daarin publiceerden ze het artikel "Cafés als onroerend erfgoed: de materiële getuigen van de cafégeschiedenis in Vlaanderen beschreven en beschermd". Daaraan gevolg gevend, voegde het agentschap de meest authentieke cafés in Vlaanderen toe aan de inventaris van het bouwkundig erfgoed in Vlaanderen. Deze werden mee opgenomen in opeenvolgende vaststellingsbesluiten, met de bedoeling het behoud ervan te stimuleren. Hiermee is tijdens de regeerperiode van mijn voorganger een belangrijk project rond dit thema afgerond, en zijn de ons gekende, meest authentieke volkscafés in Vlaanderen in kaart gebracht en opgenomen in een vaststellingsbesluit. Op basis van de screening kon deze typologie geëvalueerd worden binnen de lopende beschermingsprojecten.

Recent zijn enkele beschermingsdossiers rond dit thema ondertekend in de Vlaamse Rand. Bij de beschermingsvoorstellen zaten een aantal cafés, met een uitzonderlijke erfgoedwaarde in exterieur en interieur: "Au Cher Ami" in Drogenbos, "Café De Hoorn" in Beersel, café met danszaal "Eldorado" in Grimbergen, en "Café Luminor" in Vilvoorde.

2. Zie antwoord op vorige vraag. Mijn bevoegdheden zijn beperkt. Ik kan enkel zorgen voor het beschermen van de materiële getuigen. De sfeer, de cultuur en het gebruik ervan in stand houden is de verantwoordelijkheid van de volledige gemeenschap. En zoals elke traditie die leeft, verandert ze. De richting waarin is moeilijk voorspelbaar.